

การศึกษาลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจพยาบาลวิชาชีพ

นางสาวสุภาณี คงชุม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF CHARACTERISTICS OF MAGNET HOSPITAL FOR PROFESSIONAL NURSES

Miss Supanee Kongchum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Administration

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

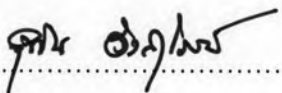
Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

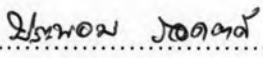
500067

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจพยาบาลวิชาชีพ
โดย	นางสาวสุภาณี คงชุม
สาขาวิชา	การบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสฤณี

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

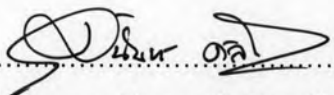
..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสฤณี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศิลโกสม)

4877612736: MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: CHARACTERISTICS OF MAGNET HOSPITAL

SUPANEE KONGCHUM: A STUDY OF CHARACTERISTICS OF MAGNET HOSPITAL FOR PROFESSIONAL NURSES. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. AREEWAN OUMTANEE, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. PUANGTIP CHAIPHIBALSARISDI, Ph.D., 168 pp.

The purpose of this research was to study the characteristics of magnet hospital for professional nurses by using EDFR technique. Participants were 23 experts including 2 executive directors of hospital, 4 executive directors of nursing department, 5 head nurses or head directors of Nurse Development Division, 5 staff nurses, 4 nursing educators and 3 committee members of Thailand Nursing Council, Bureau of Nursing and the Nurses' Association of Thailand. The EDFR technique consisted of 3 steps. First, all experts were asked to describe characteristics of magnet hospital. In second step, study data were analyzed by using content analysis to search for themes involving characteristics of magnet hospital. Then those themes were developed for the study questionnaire. All items contained in the questionnaire were ranked the level of characteristics of magnet hospital by the experts. Last, items were analyzed by median and interquartile range, and then a new version of the questionnaire was developed. The new questionnaire was sent to previous experts for confirming the previous ranked items. Ranked items were re-analyzed by median and interquartile range.

The results revealed that the magnet hospital composed of 6 important characteristics were as follows:

1. Human resource management composed of 5 sub-characteristics:
 - 1.1 Staff recruitment and selection
 - 1.2 Staffing
 - 1.3 Staff development
 - 1.4 Compensation
 - 1.5 Performance appraisal
2. Management and development of nursing organization/hospital composed of 4 sub-characteristics:
 - 2.1 Building and location
 - 2.2 Organizational structure
 - 2.3 Organizational culture
 - 2.4 Excellent organization
3. Nursing leadership
4. Professional practice and service
5. Nursing administration
6. Communication in nursing organization

Field of study.....Nursing Administration.....Student's Signature.....*Supanee Kongchum*.....

Academic year 2007.....Advisor's signature.....*Areewan Oumtanee*.....

Co-advisor's signature.....*Puangtip Chaiphibalsarisdi*.....

สุภาณี คงชุม: การศึกษาลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจพยาบาลวิชาชีพ (A STUDY OF CHARACTERISTICS OF MAGNET HOSPITAL FOR PROFESSIONAL NURSES) อ. ที่ปรึกษา: ผศ. ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี, อ. ที่ปรึกษาร่วม: รศ. ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุชาติ, 168 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการให้คงอยู่ในงานอย่างมีความสุข โดยใช้เทคนิค EDFR ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 23 คน โดยคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ จากความเชี่ยวชาญ 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงของโรงพยาบาล 2 คน ผู้บริหารระดับสูงขององค์การพยาบาล 4 คน ผู้บริหารระดับต้นขององค์การพยาบาลหรือผู้บริหารฝ่ายพัฒนาบุคลากรพยาบาล 5 คน พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ 5 คน นักวิชาการในสถาบันการศึกษาทางการพยาบาล 4 คน และนักวิชาการในองค์การพยาบาล 3 คน ซึ่งประกอบด้วย สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย สำนักการพยาบาล และสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ฯ วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจพยาบาลวิชาชีพ ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาสร้างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของข้อคำถามแต่ละข้อ ที่เป็นลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจ ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วส่งแบบสอบถามกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญสรุปลักษณะที่สำคัญเพื่อเป็นการยืนยันความคิดเห็น หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เพื่อสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารบุคลากรพยาบาล ประกอบด้วย 5 ด้านย่อย ได้แก่
 - 1.1 การสรรหาและการคัดเลือก
 - 1.2 การจัดอัตรากำลัง
 - 1.3 การพัฒนาบุคลากร
 - 1.4 การบริหารจัดการค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์
 - 1.5 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
2. ด้านการจัดการและการพัฒนาองค์การพยาบาล/โรงพยาบาล ประกอบด้วย 4 ด้านย่อย ได้แก่
 - 2.1 อาคารและสถานที่
 - 2.2 โครงสร้างองค์การพยาบาล
 - 2.3 วัฒนธรรมองค์การ
 - 2.4 ความเป็นเลิศขององค์การ
3. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับ
4. ด้านการปฏิบัติงานและให้บริการเชิงวิชาชีพ
5. ด้านการบริหารงานขององค์การพยาบาล
6. ด้านการสื่อสารในองค์การพยาบาล

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต..... *นางฉวี อ่วมตานี*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุชาติ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณา ความเอื้ออาทร และความช่วยเหลือ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุษดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ ศลโกสมุท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้กรุณาให้ข้อแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 23 ท่านที่กรุณาให้ความรู้ และความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทั้ง 3 รอบของการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ในการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในหลักสูตร และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนทุนบางส่วนในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีที่อนุญาติให้ลาศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบคุณความช่วยเหลือจากพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ให้ความเมตตาและช่วยเหลือ ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่านที่เฝ้ากำลังใจด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ ที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ปัญหาการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
สถานบริการพยาบาลประเภทโรงพยาบาล.....	11
แนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในโรงพยาบาล.....	25
ลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจ.....	32
การวิจัยในอนาคตโดยใช้เทคนิค EDFR.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
การทบทวนวรรณกรรม.....	55
การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	64

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2.....	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3.....	68
การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3.....	69
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	91
อภิปรายผลการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	105
รายการอ้างอิง.....	107
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก รายนามและประวัติผู้เชี่ยวชาญโดยย่อที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	116
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ค หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	142
ภาคผนวก ง เอกสารพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	144
ภาคผนวก จ คำแนะนำและเหตุผลจากผู้เชี่ยวชาญ.....	146
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างการคำนวณค่าสถิติในการวิจัย.....	164
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	168

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม.....	42
2 คุณสมบัติกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	57
3 แสดงค่าความถี่ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ด้านการบริหารบุคลากรพยาบาล.....	69
4 แสดงค่าความถี่ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ด้านการจัดการและการพัฒนาองค์การพยาบาล/โรงพยาบาล.....	72
5 แสดงค่าความถี่ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับ.....	75
6 แสดงค่าความถี่ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ด้านการปฏิบัติงานและการให้บริการเชิงวิชาชีพ.....	77
7 แสดงค่าความถี่ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ด้านการบริหารงานขององค์การพยาบาล.....	79
8 แสดงค่าความถี่ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ด้านการสื่อสารในองค์การพยาบาล.....	80
9 เปรียบเทียบลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากการทบทวนวรรณกรรม ด้านการบริหารบุคลากรพยาบาล.....	81
10 เปรียบเทียบลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากการทบทวนวรรณกรรม ด้านการจัดการและการพัฒนาองค์การพยาบาล/โรงพยาบาล..	84
11 เปรียบเทียบลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากการทบทวนวรรณกรรม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับ.....	86
12 เปรียบเทียบลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากการทบทวนวรรณกรรม ด้านการปฏิบัติงานและการให้บริการเชิงวิชาชีพ.....	87
13 เปรียบเทียบลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากการทบทวนวรรณกรรม ด้านการบริหารงานขององค์การพยาบาล.....	88
14 เปรียบเทียบลักษณะโรงพยาบาลที่ดึงดูดใจจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากการทบทวนวรรณกรรม ด้านการสื่อสารในองค์การพยาบาล.....	89

สารบัญภาพ

ญ

ภาพ		หน้า
1	โครงสร้างองค์การที่แสดงตำแหน่งต่าง ๆ ของโรงพยาบาลในภาพรวม.....	16
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	54